

Instruktion för direktören

Stockholm 23 november 2017
Germund Persson
Avdelningen för juridik

Regerings allmänna överväganden

Vill synliggöra rollfördelningen mellan de förtroendevalda och de anställda.
Genom detta

- förtydligas ansvars- och uppgiftsförhållandena inom organisationen
- förstärks transparensen
- stärks förutsättningarna för kommuner och landsting att skapa effektiva och tydliga organisationer,

Vilket är viktigt ur demokratisk synvinkel, både från medborgarperspektiv och för att stärka insynen för den politiska minoriteten

Regeringens allmänna överväganden

- Mot bakgrund av problematiken med
 - en stor omsättning av direktörer,
 - otydlig uppgiftsfördelning/oklarheter i rollfördelningen, och
 - samarbetsproblem
- föreslår regeringen att styrelsen i varje kommun och landsting i en instruktion ska fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen.
- I instruktionen ska också direktörens övriga uppgifter fastställas.
- Ambitionen är att arbetet med upprättandet av instruktionen ska leda till en dialog och en diskussion om mellan de förtroendevalda och direktören.

Inskränkning i organisationsfriheten

- Trots att förslaget innebär en inskränkning av den kommunala organisationsfriheten anser regeringen att en reglering är motiverad.
- En tydlig uppgiftsfördelning kan väntas leda till
 - ett bra fungerande samarbete mellan de förtroendevalda och direktören,
 - vilket i sin tur kan bidra till förbättringar av den kommunala verksamheten.
- Tydligt ställningstagande mot en informell ansvarsfördelning.
 - Syftet med regleringen att de förtroendevalda, de anställda, medlemmarna och allmänheten ska kunna förstå vem som utför de olika uppgifterna
- Regleringen innebär inte att något politiskt ansvar läggs på den ledande tjänstemannen; det ansvaret ska endast de förtroendevalda ha

Inskränkning av organisationsfriheten

- Har invänts att förslaget påverkar möjligheten för kommuner/landsting att själva besluta om sin inre organisation, t.ex. om delat ledarskap, vilken funktion som ska vara förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen, eller om flera förvaltningar ska lyda under styrelsen.
- Regeringen konstaterar att förslaget innebär en viss inskränkning av kommunernas och landstingens organisationsfrihet. Kommuner och landsting kan t.ex. inte längre tillsätta flera högre tjänstemän som delar på uppdraget att ha det formella chefskapet över förvaltningen under styrelsen. Regeringen pekar på
 - vikten av transparens i den kommunala förvaltningen
 - det bör vara tydligt för alla vem som har den ledande ställningen och de ledande arbetsuppgifterna.
 - finns det endast en anställd som har den ledande ställningen bland de anställda undanröjer detta eventuella oklarheter.

Lagtexten, 7 kap. 1-2 §§ KL

- **Direktören**
- **1 §** Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.
- Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.
- **2 §** Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

Direktörens roll

- Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda:
 - innebär att direktören inte kan underordnas någon annan anställd.
 - dock inget något krav på att direktören ska vara chef för de övriga förvaltningscheferna
- Direktören ska vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen
 - Syftar på den tjänstemannaorganisation som enligt fullmäktiges reglemente, instruktioner eller styrelsens beslut lyder under styrelsen
- I övrigt upp till varje kommun eller landsting att besluta vad som ska innefattas i den ledande tjänstemannens roll och vilka uppgifter denne ska utföra

Regeringens syfte med instruktionen

- Ambitionen att upprättandet av instruktionen ska leda till en dialog och en diskussion om uppgiftsfördelningen mellan de förtroendevalda och direktören.
- Ett krav på att styrelsen fastställer en instruktion för direktören avses bidra till att skapa ett bra samspel mellan de förtroendevalda och direktören
- En tydlig fördelning av uppgifter innebär normalt en bättre samverkan. Finns det en instruktion för en sådan fördelning och ett sådant samspel, finns det också förutsättningar för ett fungerande samarbete
- Vid en eventuell konflikt kan det vara en fördel att kunna luta sig mot vad som har reglerats i en instruktion. Instruktionen kan alltså utgöra en trygghet för både de förtroendevalda och direktören i deras samarbete
- Utan ett lagstadgat krav på att styrelsen ska fastställa en sådan instruktion är det inte säkert att detta tankesätt får genomslag i alla kommuner och landsting.

Mer om instruktionen

- I instruktionen ska fastställas hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Kan enligt propositionen avse
 - inom vilka ramar direktören anställer personal vid sin förvaltning samt har medarbetar- och lönesamtal med dem
 - En fråga som också kan beröras i en instruktion är om direktören ska vara chef för de andra förvaltningscheferna
 - Oavsett hur organisationen ser ut kan det vara lämpligt att i instruktionen förtydliga direktörens uppdrag och arbetsuppgifter i relation till de andra förvaltningscheferna
 - Vem som ska hålla i interna och externa kontakter samt i vilka frågor
- Kan/bör innehålla en hänvisning till delegationsordningen
 - Vår uppfattning att det bör undvikas att ta in beslutsdelegationer i själva instruktionen

Andra aspekter på instruktionen

- Det har inte införts någon tvingande lagstiftning om att direktören ska ansvara för underlag till beslut i samtliga ärenden i styrelsen och svara för att styrelsens beslut verkställs
 - Orsak: svårigheter med en heltäckande skyldighet för direktören och behov av lokal anpassning av frågan om ansvar för underlag
 - Kommuner och landsting kan själva reglera frågan i direktörens instruktion
- Även avseende frågan om ansvar för verkställighet av styrelsens beslut kan det finnas behov av lokal anpassning utifrån kommuners och landstings olika organisationsmodeller
 - Även denna fråga får regleras i direktörens instruktion